

De vloeibare dijken

DOOR CORNELIS VAN NASSAU

Bij mijn eerste wandeling over het onvolprezen Scheenepad dacht ik dat de petgaten en de ribben altijd zo gelegen hadden. Het landschap daar heeft iets eeuwig. Maar al snel werd ik uit de droom geholpen: waar nu de waterpartijen en de moerasbosjes zijn, was vroeger weiland. Er graasden koeien. En dat is niet eens zo lang geleden.

Als er iets in Nederland razendsnel verandert, is dat wel het landschap. Je knipt een paar keer met je ogen, en weg is een vertrouwde aanblik. In het pas verschenen, bijzonder interessante boek *Vloeiend landschap* van landschapsarchitect Peter de Ruyter staan verrassende inzichten over de toekomst van het Friese landschap. Met het 'vloeiende' uit de titel betoogt De Ruyter dat de harde dijken en scherpe scheidingslijnen in ons land weer zacht en open moeten worden.

Hoogtepunt van dit nieuwe denken over de natuur is het verlangen van de inwoners van Holwerd, achter de metershoge Waddendijk, om de dijk door te steken en het dorp weer aan het water te laten liggen. 'Holwerd aan Zee' heet het plan, dat in een vergevorderd stadium is. Voor ons, mensen die leven in de Rottige Meenthe, is de visie van deze architect op het Friese veenweidegebied van belang. Het waterbergend vermogen van het veen holt achteruit. Hierdoor komen de Friese veengebieden steeds dieper te liggen, met nog meer kans op natte voeten. Wie nu door de Grote Veenpolder loopt, kan dit fenomeen met eigen ogen aanschouwen. Het voorstel van De Ruyter is als volgt: hij stelt voor hoogwaterzones aan te leggen om de wateroverlast tegen te kunnen gaan. Daar komen dan wandelpaden naast. Kortgeleden wijdde Staatsbosbeheer een boeiende ochtend aan de aanleg van nieuwe sloten om de grote vuurvlinder levenskans te geven, misschien wel de meest unieke vlindersoort van heel Nederland. Hij komt vooral voor in de Grote Veenpolder, dankzij waterzuring waarop hij gedijt.

Iedereen die zorgen heeft om de toekomst van het Friese landschap zou het boek *Vloeiend landschap* moeten lezen. In combinatie met het graven van nieuwe sloten voor de vuurvlinder is het een spannende opgave: het immer dreigende water komt terecht in zogenoemde 'retentiegebieden', die weer vogels en amfibieën aantrekken, zelfs de otter. En de grote vuurvlindersloten? Daarvoor geldt een briljante oplossing. Terecht merkt De Ruyter op dat in de weilanden de sloten vaak gedempt zijn en nauwelijks zichtbaar. Nu komen ze weer terug, als broedplaats voor de grote vuurvlinder. Niets zo veranderlijk als het Nederlandse landschap. Maar naar mooie, ouderwetse sloten heb ik een groot verlangen. ■